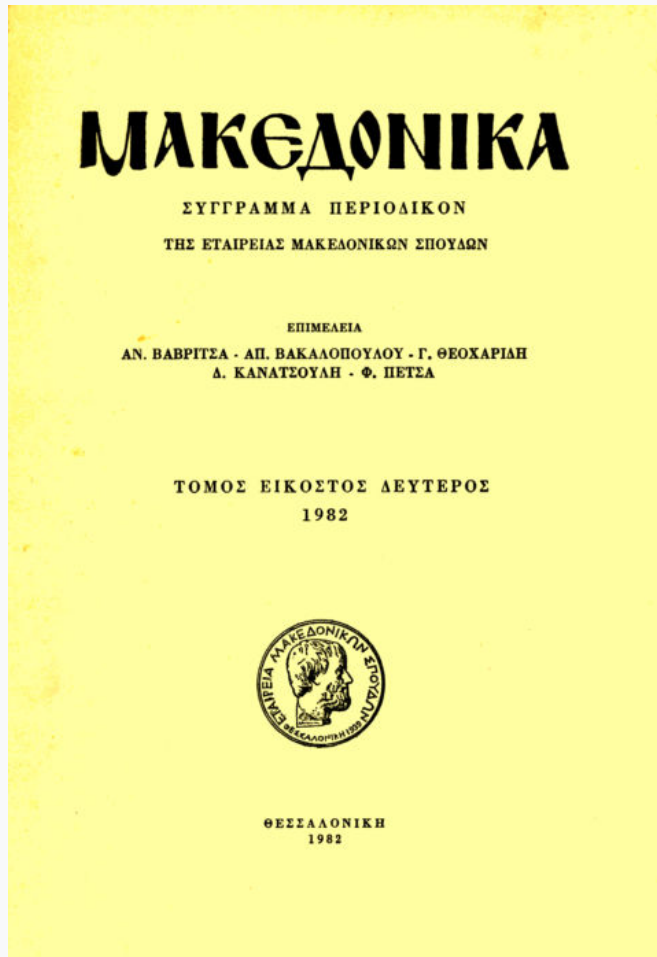

Μακεδονικά

Τόμ. 22, Αρ. 1 (1982)

Αγγελία για το θάνατο του επισκόπου της Βούδας Διονυσίου Πόποβιτς

Ödön Füves

doi: [10.12681/makedonika.538](https://doi.org/10.12681/makedonika.538)

Copyright © 2014, Ödön Füves

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Füves, Ödön. (1982). Αγγελία για το θάνατο του επισκόπου της Βούδας Διονυσίου Πόποβιτς. *Μακεδονικά*, 22(1), 506–507. <https://doi.org/10.12681/makedonika.538>

ΑΓΓΕΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΔΑΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΠΟΠΟΒΙΤΣ

Ο Δημήτριος Παπαγιαννούσης, ο μετέπειτα Διονύσιος Πόποβιτς Popovics Dénes), είναι ο μόνος μεταξύ τῶν Ἑλλήνων τῆς Οὐγγαρίας, πὸν κατόρθωσε νὰ φτάσει ὡς τὸ ὑψηλότερο ἱεραρχικὸ ἐκκλησιαστικὸ ἀξίωμα καὶ νὰ καταλάβει τὸ θῶκο τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Βούδας. Μέχρι τώρα Ἕλληνες, Σέρβοι καὶ Οὐγγροὶ ἔρευνητὲς¹ ἔχουν μελετήσει ἐπισταμένα τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο του καὶ ἔχουν γραφεῖ πολλὰ γύρω ἀπὸ τὴν εὐοκίλη καὶ πλούσια δράση του. Ἐγραψαν λ.χ. ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος ἔχει γεννηθεῖ στὰ Σέρβια τῆς Μακεδονίας γύρω στὰ 1750 καὶ ὅτι συνέχισε τὶς σπουδὲς του μετὰ στὴ γειτονικὴ μὲ τὴ γενεαίρα του πόλη Κοζάνη, ὅπου καὶ διορίστηκε, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποφοίτησή του, ὡς διδάσκαλος.

Τὸ ἔτος 1785 διορίζεται ἀπὸ τὸν πατριάρχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος στὸ Βελιγράδι καὶ σὲ συνέχεια τὸ 1790 στὴ Βούδα. Ὅταν ἔφτασε στὴν Οὐγγαρία ὁ Δημήτριος Παπαγιαννούσης, ὅπως ἦταν φυσικὸ, κατεῖχε ἄσφογα τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀλλὰ δὲν κατεῖχε καλὰ τὴ σερβικὴ. Σὰν ἀναγνώριση τῶν ὑπηρεσιῶν του καὶ τῆς κολοσσιαῖας μάρωφσῆς του, τὸ 1797, ὁ βασιλεὺς ἀπένειμε σ' αὐτὸν καὶ στὸν υἱὸν του Εὐφρόνιον Ραφαήλον τὸν τίτλο τοῦ εὐγενοῦς, κατατάσσοντάς τους στὴν τάξη τῶν Οὐγγῶν εὐγενῶν.

Στὴ διάρκεια τῆς ἐπισκοπικῆς του δραστηριότητος κτίστηκαν οἱ περισσότερες ἑλληνικὲς ἐκκλησίες καὶ τὰ περισσότερα σχολεῖα στὴν Οὐγγαρία καὶ μὲ τ' ὄνομα του συνδέεται καὶ τὸ σχέδιον τῆς οὐστάσης τῆς ἑλληνικῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας στὴ Βούδα. Εἶναι ἀκόμα γνωστὸ ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ἐνίσχυσε οἰκονομικὰ πολλοὺς πτωχοὺς, καθὼς καὶ σπουδαστὲς. Διακρίθηκε δὲ γιὰ τὴ θερμὴ συμπαράστασή του τοῦς συμπατριῶτες Ἕλληνες ἀγωνιστὲς τῆς ἐλευθερίας, οἱ ὁποῖοι ὕστερα ἀπὸ τὴν πρότη τους ἀποτυχία στὶς παραδουνάβιες ἡγεμονίες εἶχαν καταφύγει στὴν Οὐγγαρία.

Ὁ Διονύσιος Πόποβιτς πέθανε σὲ προχωρημένη ἡλικία. Τὸ φθινόπωρο τοῦ 1827, ὕστερα ἀπὸ μιὰ ληστρική ἐπίθεση πὸν ἔγινε ἐναντίον του, φαίνεται νὰ ὑπέστη σοβαρὸ νευρικὸ κλονισμὸ καὶ ὕστερα ἀπὸ μικρὸ χρονικὸ διάστημα ἀπεβίωσε.

Πρόσφατα πετύχαμε νὰ ἀνακαλύψουμε ὑπὸ ἀρχεῖο τῆς εὐγγρικῆς ὀρθόδοξης ἐκκλησίας τῆς Βουδαπέστης μιὰ ἀνακοίνωση-ἀγγελία, γραμμὴν στὴν οὐγγρικὴ, ἑλληνικὴ, σερβικὴ καὶ ρουμανικὴ γλῶσσα, ἣ ὁποία ἐκδόθηκε τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου τοῦ Ἐπισκόπου. Τὸ ἑλληνικὸ κείμενο τῆς ἀγγελίας, τὸ ὁποῖο παρουσιάζει καὶ ὀρισμένα τυπογραφικὰ λάθη, ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ὁ Πανερῳτάτος καὶ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κύριος Διονύσιος Πόποβιτς, τῆς παροικίας καὶ Ἐπισκοπῆς τῆς ἐν βοῦδῃ ἐνεργίᾳ ἐπισκοπίας τοιαύτου ἐπτά ἔτη, ποιμαντικῶς ἐν τῇ αὐτῇ Ἐπισκοπῇ τῶν μὴ ἡρομένων Γραικῶν, ζῆσα· δὲ ὀγδοῦσονται ἐννέα ἔτη, καὶ εἰς βαθὺ γῆρας ἐλάσας τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, τῇ 27ῃ παρόντος κατὰ τοὺς ἀνατολικούς, ἐξ ἀδυναμίας τῆς γῆρας, ἐξ ἀνθρώπων ἐγένετο. Τῇ 1/13ῃ | τοῦ ἐρχομένου μηνὸς μέλλει μετα-

1. P. R i m s k i j, Životopisanje Dionisia ot Popoviča, Pravoslavnog episkopa, «Srpski Letopis» 95 (1857) 65-84. Ν. Π. Δ ε λ ι α λ ῆ, Ἐναμνηστικὴ εἰκονογραφημένη ἐκδοσις Παύλου Χαρίση..., Κοζάνη 1935, σ. 109-113. Ö. F ü n e s, Fejezetek a szentendrei görögök történetéből (Κεφάλαια ἀπὸ τὴν ἱστορία τῶν Ἑλλήνων στὸ Σαιντ-Ἐντρε), «Antik Tanulmányok» 8(1961) 121. N i k a n o r e p i s k o p B a č k i, Dionisije Popovič episkop Budimski, «Glasnik» 49(1968) 168-171. J. A. P a p a d r i a n o s, Ἐνας μεγάλος Μακεδόνας ἀπόδημος. Εὐφρόνιος Ραφαήλ Παπαγιαννούσης - Πόποβιτς «Πνευματικὸ ἄνδρες τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν τουρκοκρατίαν», Θεσσαλονικὴ 1972, σ. 109-116.

κομίζεσθαι καὶ ἐνταφιζέσθαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐντὸς ἐν Σεντανδρέα κοιμητηρίῳ, ὅπου ἡ Ἐπισκοπικὴ καθέδρα κατέστηκεν, ἐπομένως καὶ τὰ ἔθνη μνημόσυνα κατὰ τὸ ἔθος καὶ τὴν τάξιν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἐκτελεσθήσονται τῇ 4/16ῃ τοῦ αὐτοῦ.

βουδῆ Ἰανουάριος: 27-ῆ 1828.

Ἄν προσέξουμε, λοιπόν, τὸ παραπάνω κείμενο τῆς ἀγγελίας, ποῦ ἀναφέρεται στὸ θάνατο τοῦ ἐπισκόπου, θὰ δοῦμε καθαρά, ὅτι ὁ 89χρονος ὑπερῆγρος ἀπεβίωσε στὴ Βούδα πάνω στὸ 37ο ἔτος τῆς ἀσκησης τῶν ἐπισκοπικῶν του καθηκόντων τὴν 8ῃ Φεβρουαρίου 1828 (27ῃ Ἰανουαρίου) καὶ τὴν 13ῃ Φεβρουαρίου (1ῃ Φεβρουαρίου) ἐνταφιάσθηκε στὸν καθεδρικό ναὸ τῆς ἐπισκοπῆς τῆς Βούδας. Ἀπὸ τὴν παραπάνω ἀνακοίνωση-ἀγγελία, λοιπόν, δύνανται νὰ ὑπολογίσουμε ὅτι τὸ ἔτος γεννήσεως τοῦ Διονυσίου Πόποβιτς πρέπει νὰ εἶναι τὸ 1739 καὶ σὲ καμία περίπτωση τὸ 1750, ὅπως ὑποστηρίχθηκε μέχρι τώρα ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ἔρευνα. Ἔτσι, ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτῆ, νομίζουμε πὼς δὲν ἔπρεσε καὶ πολὺ ἔξω ὁ Ἀνδρέας Horvath ὅταν τοποθέτησε τὸ ἔτος γεννήσεως τοῦ Ἐπισκόπου τὸ 1736¹.

ÖDÖN FÜVES

ΜΑΚΕΔΟΝΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΩΝ ΨΑΡΩΝ

Οἱ Μακεδόνες ἀγωνιστές, μετὰ τὴν ἀποτυχία τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1821 στὴ Χαλκιδικὴ, στὸν Ὀλυμπο, στὸ Βέρμιο καὶ στὴ Νάουσα, κατέφυγαν στὴ Νότια Ἑλλάδα καὶ πῆραν ἕνεργό μέρος στὴ μάχη ἐναντίον τῶν Τούρκων, πολέμωντας ἥρωικά μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφοὺς τῶν τοῦ Νότου².

Ἐ ὅλες τίς μεγάλες καὶ σκληρὲς μάχες ποῦ ἔγιναν στὴ Νότια Ἑλλάδα, Ἄγραφα, Μεσολόγγι, Εὐβοία, Δερβενάκια, Πύλο, Ψαρά, οἱ Μακεδόνες ἀγωνιστές πολέμησαν μὲ γενναιότητα καὶ ἀπαράμιλλη αὐτοθυσία. Μακεδόνες ἀγωνιστές καὶ ἄλλοι ἀπὸ τίς ἄλλες ὑπόδουλες ἑλληνικὲς ἐπαρχίες σχημάτισαν τὸ πρῶτο τακτικό σῶμα τῆς Ἑλλάδος³.

Μὲ τὰ δύο ἔγγραφα ποῦ παραθέτω καὶ ποῦ βρῆκα σὲ ἀρχεῖο τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας, βλέπουμε ὅτι ἐπιβεβαιώνεται ἡ δράση τῶν Μακεδόνων ἀγωνιστῶν στὰ ἥρωικά Ψαρά. Στὴν πολιορκία καὶ καταστροφὴ τῶν Ψαρῶν τὸ 1824 παίρνουν μέρος καὶ στρατιωτικά σώματα Μακεδόνων ἀγωνιστῶν. Τὰ δύο αὐτὰ ἔγγραφα εἶναι σπουδαία, γιὰτὶ μᾶς μαρτυροῦν τὴ μεγάλη συμβολὴ τῶν Μακεδόνων ἀγωνιστῶν στὴν ἐπαναστατημένη Νότια Ἑλλάδα καὶ στὴ στερέωση τῆς ἐπανάστασης.

1. Τὸ πρῶτο ἔγγραφο εἶναι αἴτηση «Πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἀγῶνος» τῆς Γραμματικῆς χήρας Λάμπρου Ἀδάμ ἢ Ζουρμπᾶ Κασσανδρινοῦ. Μὲ τὴν αἴτηση αὐτὴ ζητεῖται «τὴν ἔθνικὴν ἀμοιβὴν διὰ τοὺς ἀθῶνας καὶ τὰς θυσίας τοῦ τε πατρὸς μου καὶ τοῦ συζύγου μου,

1. A. Horvath, Πῶς καθρεφτίζονται οἱ ἑλληνοουγγρικές σχέσεις στὰ ἀρχεῖα καὶ στὴς βιβλιοθήκες τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, «Τὸ Νέον Κράτος» 4 (1940)549.

2. Ἀποστ. Ε. Βακαλοπούλου, Ἱστορία τῆς Μακεδονίας 1354-1833, Θεσσαλονίκη 1969, σ. 608.

3. Χ. Βυζαντιοῦ, Ἱστορία τῶν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν ἐκστρατειῶν καὶ μαχρῶν καὶ τῶν μετὰ ταῦτα συμβάντων, ὧν συμμετέσχεν ὁ τακτικός στρατός ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1833, ἐκδ. 3ῃ, Ἀθῆναι 1901, σ. 52.